

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D., ve věci

žalobce: S. H.
nar. X
státní příslušnost X
t. č. pobytem X

proti

žalovanému: Ministerstvo vnitra České republiky
poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 12. 2021, č. j. OAM-523/ZA-ZA11-K09-2021,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

- 1. Žalobou podanou ke Krajskému soudu v Brně (dále též „krajský soud“) se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 12. 2021, č. j. OAM-523/ZA-ZA11-K09-2021 (dále jen „napadené rozhodnutí“). Tím žalovaný o žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany rozhodl tak, že mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a

a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023 (dále jen „zákon o azylu“), neudělil.

II. Napadené rozhodnutí

2. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný shrnul informace sdělené žalobcem v rámci správního řízení. Přitom zdůraznil, že žalobce požádal v ČR o mezinárodní ochranu celkově potřetí. V průběhu správního řízení bylo objasněno, že tvrzeným důvodem žádosti o udělení mezinárodní ochrany je legalizace dalšího pobytu žalobce na území ČR.
3. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že žalovaný při posouzení (nynější) žádosti o mezinárodní ochranu ve vztahu k důvodům pro udělení azylu a doplňkové ochrany vycházel především z výpovědí žalobce, rozhodných částí spisového materiálu z předchozích řízení, informací z Cizineckého informačního systému a dále z informací shromážděných v průběhu správního řízení ohledně politické a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv v Iráku.
4. Na základě těchto podkladů žalovaný následně posoudil azylový příběh žalobce. Přitom dospěl k závěru, že jím tvrzené okolnosti nelze podřadit žádnému z důvodů pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu. Ve světle výpovědi žalobce žalovaný hodnotil zejména kvalitu a dostupnost zdravotní péče v Iráku. Konstatoval, že ačkoliv je z informačních zdrojů zřejmé, že irácký systém zdravotních služeb je podfinancován a opakující se válečné konflikty a nedobrá ekonomická situace v zemi na něj měly značný dopad, dopadá tato situace stejnou měrou na značnou část obyvatel Iráku. Z citovaných zpráv a výpovědí žalobce nelze dovodit, že by právě žalobci nebyl umožněn přístup ke zdravotní péči dostupné ostatním iráckým občanům. Naopak ve vlasti byla žalobci poskytována potřebná zdravotní péče i medikace, se svými potížemi navštěvoval specializovaná psychologická pracoviště, byla mu dostupná taktéž hospitalizační péče. Zároveň nic nepoukazuje na to, že by měla být žalobci další léčba v zemi původu ekonomicky nedostupná.
5. Obdobně dospěl žalovaný k závěru, že z azylového příběhu žalobce nelze dovodit ani důvody pro udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu. Správní orgán neshledal žádný zvláštního zřetele hodný důvod pro udělení humanitárního azylu. Pokud jde o tvrzené psychické potíže, žalobce jejich přítomnost v průběhu aktuálního řízení nedoložil žádnými lékařskými zprávami ani nebyl schopen žalovanému uvést svou přesnou diagnózu či obtíže blíže popsat. Naopak uvedl, že se jeho psychické onemocnění nijak neprojevuje, pouze se cítí být ve stresu. Žalobce nepodstupuje žádnou systematickou léčbu, během svého více jak dvouletého pobytu v ČR navštívil lékaře pouze jednou. Předepsané léky žalobce neužívá. Je totiž přesvědčený, že k úplnému uzdravení mu postačí získat pracovní povolení. Podle lékařské zprávy MUDr. H. ze dne 29. 3. 2021, doložené v předchozím řízení, žalobce v době jejího vydání trpěl mírnou depresivní epizodou, smíšenou úzkostně depresivní reakcí a periodickou depresivní poruchou v mírné fázi. Humanitární azyl ze zdravotních důvodů lze přitom udělit pouze v případech velmi závažného zdravotního stavu. Žalobce však není v přímém a bezprostředním ohrožení života a jeho zdravotní stav ani nevyžaduje jakoukoliv vysoce specializovanou zdravotní péči, která by byla v Iráku nedostupná.

6. Následně žalovaný posoudil možnost udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. V tomto ohledu hodnotil jak zdravotní obtíže žalobce, tak jeho příslušnost k sunnitské větvi islámu. Stejně tak se obsáhle věnoval otázce, zda žalobci v případě návratu do vlasti nehrozí vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného nerozlišujícího násilí v situaci mezinárodního či vnitřního ozbrojeného konfliktu. Ze shromážděných podkladů žalovaný zjistil, že v Iráku v současné době k takovému konfliktu nedochází. Proto nelze dovozovat, že by žalobci hrozilo vážné a individuální ohrožení života nebo tělesné integrity právě z tohoto důvodu. Jakkoliv situace v Iráku není zcela stabilizovaná, a i v současné době zde dochází k určitým bezpečnostním incidentům, nelze ji považovat za svévolné násilí ve smyslu § 14 odst. 2 písm. c) zákona o azylu. K jednotlivým incidentům dochází nahodile a ve zcela omezené míře jako důsledek terorismu. Lze tedy předpokládat, že návrat žalobce do vlasti je možný a zároveň lze vyloučit, že by byl žalobce ve vlasti vystaven skutečnému nebezpečí vážné újmy. Žalobce tudíž zákonné podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu nesplňuje. Právě tak u něj nejsou dány podmínky ani pro udělení doplňkové ochrany podle § 14b téhož zákona.
7. Poněvadž okolnosti azylového příběhu žalobce přiznání mezinárodní ochrany neodůvodňují, žalovaný žalobci mezinárodní ochranu neudělil.

III. Žaloba

8. V žalobě bylo namítáno, že žalovaný vydáním napadeného rozhodnutí zkrátil žalobce na jeho právech tím, že porušil § 3 a § 68 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „s. ř.“), a dále rovněž § 12, § 14 a § 14a zákona o azylu. Žalovaný pochybil, když řádně nezjistil skutkový stav věci a nepřihlédl ke všem rozhodným skutkovým okolnostem. V důsledku toho následně nesprávně aplikoval § 12 a § 14a zákona o azylu.
9. Žalobce má za to, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť trpí psychickou nemocí. V této souvislosti zdůraznil, že v Iráku dochází ke stigmatizaci osob trpících duševní chorobou. Často jsou tyto osoby taktéž diskriminovány. I když jsou v Iráku duševní problémy v důsledku historického vývoje častým jevem, nejsou zde služby v oblasti duševního zdraví ani psychiatrické ambulance dobře rozvinuty. V Iráku funguje pouze jediná specializovaná psychiatrická léčebna, počet psychologických lékařů je nedostačující. Přístup ke zdravotní péči v oblasti duševního zdraví je tudíž v Iráku značně omezen. Žalobce má za to, že podle informací o zemi původu není možné dojít k závěru, že by mu v Iráku nehrozilo nebezpečí pronásledování v souvislosti s jeho duševním onemocněním. Naopak lze na jejich základě dovodit, že osoby s duševním onemocněním jsou v Iráku stigmatizovány, často čelí diskriminaci a přístup k účinné léčbě je komplikovaný. Žalovaný odkazuje pouze na obecné informace, ale k individuálnímu hodnocení situace žalobce nepřistoupil.
10. Podle žalobce měl žalovaný s ohledem na jeho azylový příběh zvážit taktéž možnost udělení humanitárního azylu. Žalobce prokazatelně trpí úzkostnou depresivní reakcí a periodickou depresivní poruchou. V případě návratu zpět do vlasti by se pak jeho stav mohl zhoršit. Není totiž možné zaručit, že by měl žalobce v případě návratu do země původu přístup k efektivní léčbě.
11. Konečně žalobce namítal, že splňuje podmínky udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. b), c) a d) zákona o azylu. Žalobci hrozí v případě návratu do země původu vážná újma v podobě nelidského zacházení v souvislosti s jeho duševním onemocněním.

Po návratu by byl stigmatizován a čelil by diskriminačnímu jednání. Rovněž není možné dospět k závěru, že by byl přístup k léčbě jeho onemocnění zaručen. S ohledem na bezpečnostní situaci v zemi původu hrozí žalobci v případě návratu též vážné ohrožení života a zdraví. V Iráku existuje v porovnání s jinými státy a EU mnohonásobně vyšší riziko teroristických útoků. Současně v důsledku tureckých náletů na členy Kurdské strany za svobodný život Kurdistanu (PJAK) a Kurdské strany pracujících (PKK) dochází k úmrtím civilistů. Konečně by bylo vycestování žalobce v rozporu s mezinárodními závazky ČR, konkrétně pak čl. 2 a 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod (dále jen „EULP“).

12. Pro výše uvedené důvody žalobce krajskému soudu navrhl, aby napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalovaného

13. Ve svém vyjádření ze dne 2. 2. 2022 žalovaný připomněl, že žalobce byl v minulosti v Iráku léčen. Zdůraznil, že ve vlasti docházel k lékařům, byly mu předepisovány léky a došlo i k jeho hospitalizaci. K ambulantní formě léčby a k předepsání léků bylo přistoupeno taktéž lékařkou v ČR. V zemi původu se tudíž žalobci dostalo víceméně stejné péče jako v ČR. Individuální zdravotní stav žalobce prokazatelně nedosahuje takové závažnosti, aby odůvodňoval udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Žalobce ostatně sám předepsané léky neužívá a ani se nedostavil na dohodnutý termín kontroly.
14. Vedle toho žalovaný nesouhlasí s tím, že by osoby s duševním onemocněním tvořily v Iráku samostatnou sociální skupinu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Z informací shromážděných žalovaným nevyplývá, že by osoby trpící psychickými problémy byly v zemi původu žalobce obecně vystaveny pronásledování. Takovému závěru ostatně odpovídá i samotná zkušenost žalobce, kterému byla v Iráku poskytnuta zdravotní péče. Skutečnost, že se žalobci sousedé vysmívali a mluvili o něm špatně, nenaplnuje znaky pronásledování ve smyslu zákona o azylu.
15. Ve zbytku žalovaný odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí, jež považuje za vydané v souladu se zákonem. Proto krajskému soudu navrhl, aby žalobu v plném rozsahu zamítl.

V. Správní spis

16. Ve správním spisu se nachází zejména záznam o poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu a protokol k pohovoru k dané žádosti, obojí ze dne 30. 7. 2021. Obsahem správního spisu je též kopie spisové dokumentace z předchozích řízení o udělení mezinárodní ochrany. Řízení o první i druhé žádosti bylo žalovaným zastaveno pro neznámý pobyt žalobce. Za účelem vydání napadeného rozhodnutí zařadil žalovaný do správního spisu tyto podklady: Informaci OAMP – Irák: Situace etnických a náboženských menšin, Bezpečnostní situace, Návraty ze dne 19. 3. 2021; Informaci OAMP – Irák: Bezpečnostní a politická situace v zemi: Vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv ze dne 17. 5. 2021; Informaci OAMP – Irák: Situace sunnitů ze dne 2. 11. 2021; Informaci Evropského podpůrného azylového úřadu (EASO) – Irák: Bezpečnostní situace z října 2020; Informaci Ministerstva vnitra Velké Británie – Irák: Lékařské ošetření a zdravotní péče z ledna 2021; Zprávu Ministerstva zahraničních věcí USA – Irák: Zpráva o dodržování lidských práv za rok 2020 ze dne 30. 3. 2021; Informaci ČTK: Turecko útočilo opět na kurdské radikály u uprchlického tábora v Iráku

ze dne 11. 6. 2021; Informaci MZV ČR, k č. j. 111728-8/2021-LPTP ze dne 10. 5. 2021, k č. j. MV-4158-19/OAM-2021; Informaci MZV ČR, č. j. 121803-6/2021-LPTP ze dne 28. 7. 2021, k č. j. MV-4158-18/OAM-2021. Ze spisové dokumentace je patrné, že se žalobce s podklady rozhodnutí seznámil. Obsah zajištěných podkladů žalobce nekomentoval. Zároveň nenavrhoval doplnění podkladů pro rozhodnutí o další materiály, žalovaným zajištěné podklady zhodnotil jako dostatečné.

17. Na základě citovaných podkladů vydal žalovaný napadené rozhodnutí, které je v současné době předmětem soudního přezkumu.

VI. Posouzení věci krajským soudem

18. Krajský soud předně posuzoval, zda byly splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že žaloba byla podána osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) a ve lhůtě stanovené v § 32 odst. 1 zákona o azylu.
19. Soud ve věci rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání, neboť účastníci řízení s tímto postupem souhlasili (nevyjádřili výslovný nesouhlas s tímto postupem) a krajský soud nepovažoval ústní projednání věci za nezbytné.
20. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) podle skutkového a právního stavu zjištěného s přihlédnutím k čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (tzv. procedurální směrnice).
21. Žaloba **není důvodná**.
22. Správní žalobou podanou ke krajskému soudu žalobce brojil proti nesprávnému posouzení svého azylového příběhu žalovaným. V žalobě bylo namítáno, že žalovaný pochybil, jelikož ve věci nezjistil skutkový stav bez důvodných pochybností a nepřihlédl ke všem rozhodným okolnostem azylového příběhu žalobce. Z toho důvodu měl nesprávně aplikovat § 12, § 14 a § 14a zákona o azylu. Žalobce se domnívá, že individuální okolnosti jeho azylového příběhu zavadávají dostatečný důvod k tomu, aby mu v ČR byla udělena mezinárodní ochrana formou azylu dle § 12 případně § 14 zákona o azylu anebo doplňková ochrana dle § 14a téhož zákona.
23. Žalobce požádal v ČR o mezinárodní ochranu zejména kvůli svému psychickému stavu, potažmo nedostatečnému přístupu ke zdravotní péči v zemi původu. Žalobce již po delší dobu trpí psychickými problémy a z Iráku uprchl proto, že zde dochází ke stigmatizaci a diskriminaci osob s duševním onemocněním. Kromě toho žalobce zdůraznil rovněž tamější nedostatečnou úroveň lékařských služeb v oblasti duševního zdraví. Žalobce se snažil v zemi původu léčit, ale specializovaná pracoviště k léčbě duševních potíží zde nejsou dobře rozvinuta, počet psychologických lékařů není dostačující. Z těchto důvodů je přístup žalobce ke zdravotní péči značně omezen. Konečně žalobce poukázal i na obecně nevyhovující bezpečnostní situaci v Iráku.
24. Krajský soud ze správního spisu ověřil skutková zjištění žalovaného. Přitom zjistil, že žalobce podal dne 20. 7. 2021 v pořadí již svou třetí žádost o udělení mezinárodní ochrany v ČR. Ze záznamu o poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu soud dále ověřil, že žalobce je irácké státní příslušnosti, kurdské národnosti a pochází z města X v oblasti Sulejmánie. V záznamu se dále uvádí, že se žalobce domluví arabským a

kurdským jazykem, vyznáním je sunnita a nemá žádné politické přesvědčení, politicky není aktivní. Žalobce je od roku 2019 rozvedený, z předchozího manželství má dceru žijící s matkou v Iráku. Naposledy žalobce ve vlasti bydlel na ulici X ve městě Sulejmánie. K průběhu své cesty do ČR sdělil, že z Iráku odjel dne 28. 9. 2018. Nejprve cestoval letecky z města Irbíl do Istanbulu, odkud pokračoval pěšky do Řecka, kde zůstal po dobu 5 měsíců. Pak pokračoval ilegálně malou dodávkou přes Makedonii, Srbsko, Rumunsko, Maďarsko, ČR do Německa. Tam jej chytila policie a odvezla do ČR. Na podzim roku 2019 žalobce odjel do Německa, odkud jej na základě dublinského nařízení poslali v září 2020 zpět do ČR. Cestovním dokladem žalobce nedisponuje, neboť ho kamarád z Turecka vzal zpět do Iráku. Ke svému zdravotnímu stavu žalobce vypověděl, že psychicky není úplně v pořádku, má velký stres. Zkoušel užívat léky, ty mu však nepomáhaly. Aktuálně žalobce žádné léky nebere. K lékaři chodil žalobce 15 let na kontroly. Psychologa žalobce navštěvoval v Iráku i v ČR. Naposledy navštívil psychologa před 7 měsíci. Jako důvody své žádosti o mezinárodní ochranu žalobce sdělil, že žije v ČR, chtěl by zde pracovat a získat trvalý pobyt. V Iráku má hodně problémů. Psychicky nebyl v pořádku, v ČR se mu daří lépe. Má špatnou paměť a strach.

25. V rámci provedeného pohovoru dne 30. 7. 2021 pak žalobce mj. vypověděl, že od posledního podání žádosti o mezinárodní ochranu v září 2020 se jeho situace nijak nezměnila. V Iráku trpěl psychickými problémy, avšak jiné problémy tam neměl. Veškeré lékařské zprávy již žalobce doložil v minulém řízení, nyní žádnými zprávami nedisponuje. Diagnózu mu lékaři nestanovili. Když se žalobce v Iráku necítil dobře, navštívil tam lékaře. Jednou byl asi na 15 dní hospitalizován, ale místní zdravotnictví není dobré. V nemocnici byl žalobce v pořádku, vše se zhoršilo při následné komunikaci s ostatními lidmi. V Německu se žalobce nijak neléčil. Jakmile dorazil do Evropy, ulevilo se mu a nemusel tolik navštěvovat psychology. V ČR byl žalobce u psychologa pouze jednou. Nic mu však k jeho problémům neřekl, pouze předepsal léky. Termín další kontroly nebyl žalobci stanoven. Název léků si žalobce nepamatuje, léky již nebere. Mohl by se vyléčit tím, že by získal trvalý pobyt a začal pracovat. Aktuálně je žalobce ve stresu při úvahách o své budoucnosti. V protokolu je rovněž uvedeno, že jako jediný způsob legalizace svého pobytu na území ČR žalobce spatřuje mezinárodní ochranu. Na území států EU nemá žalobce žádné příbuzné, od svého odchodu z vlasti je v kontaktu s dcerou, rodiči a sourozenci. Ve své vlasti žalobce nikdy neměl problémy se státními nebo bezpečnostními orgány. Do Iráku se žalobce vrátit nechce, není mu tam psychicky dobře.

A) Hodnocení podmínek pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu

26. Poněvadž žalobce předně žalovanému vytýkal nesprávné posouzení okolností jeho azylového příběhu z hlediska naplnění zákonných důvodů pro udělení azylu, přezkoumal krajský soud azylový příběh žalobce nejprve ve vztahu k podmínkám pro udělení azylu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu.
27. Na tomto místě krajský soud předeseílá, že institut azylu slouží zejména lidem, jež jsou v zemi původu pronásledováni ze zákonem stanovených důvodů, a obecně nepředstavuje prostředek pro řešení jakýchkoliv problémů (osobních, rodinných ekonomických) v zemi původu. Azyl lze aplikovat pouze v omezeném počtu případů ve smyslu zákonem stanovených podmínek. Legalizace pobytu se záměrem vyhnout se případným nepříznivým důsledkům nezákonného pobytu na území ČR není a nemůže být důvodem pro mezinárodní ochranu formou azylu (srov. zde rozsudek Nejvyššího správního soudu

ze dne 26. 9. 2006, č. j. 4 Azs 442/2005-43; rozsudek je dostupný na www.nssoud.cz). Důvody pro udělení azylu není možné zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003-48).

28. Podle § 12 písm. b) zákona o azylu platí: „Azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.“
29. Žalobce staví svou argumentaci na tom, že osoby trpící duševním onemocněním tvoří v Iráku samostatnou sociální skupinu, jejíž členové z důvodu svého onemocnění čelí pronásledování, stigmatizaci a diskriminaci. S touto žalobní argumentací se krajský soud neztotožnil, neboť ji shledal v rozporu s podkladovou dokumentací založenou ve správním spisu. Současně taková argumentace odporuje též skutečnostem, jež v rámci správního řízení vypověděl sám žalobce. Soud konstatuje, že žalovaný shromáždil k otázce fungování systému zdravotní péče v Iráku a přístupu k ní dostatečné podklady. Zajištěné informační zdroje krajský soud vyhodnotil jako dostatečně aktuální a způsobilé spolehlivě osvědčit problematiku přístupu ke zdravotní péči v zemi původu žalobce. Dle podkladové dokumentace nic nesvědčí o tom, že by osoby stížené duševní poruchou v Iráku čelily systematickému pronásledování či byly pro své potíže jakkoliv stigmatizovány či vylučovány ze společnosti.
30. Z Informace Ministerstva vnitra Velké Británie – Irák: Lékařské ošetření a zdravotní péče z ledna 2021 vyplývá, že irácká ústava zaručuje občanům právo na zdravotní péči. Toto právo shodně náleží všem občanům bez ohledu na jejich politické přesvědčení, náboženské vyznání či příslušnost k určité sociální skupině. Podle čl. 31 irácké ústavy se stát rovněž zavazuje zachovávat veřejné zdraví a poskytovat prostředky pro prevenci a léčbu budováním různých druhů nemocnic a zdravotnických institucí. Zdravotní služby ve státním sektoru jsou potom poskytovány prostřednictvím tzv. středisek pro primární zdravotní péči (PHCC) a státních nemocnic za velmi nízké poplatky. Jakkoliv nepochybně nelze situaci v iráckém zdravotnictví s ohledem na řadu nedostatků (podfinancování, korupci, zanedbávání, ekonomické sankce, přetíženost v důsledku válečných konfliktů) považovat za ideální, nutno zdůraznit, že tato se stejnou měrou dotýká všech tamějších občanů. Dle krajského soudu nelze z ničeho dovodit, že by se měl přístup ke zdravotní péči lišit na základě příslušnosti k určité sociální skupině, tedy že by měla být právě osobám trpícím duševním onemocněním potřebná zdravotní péče odpírána, natož mělo docházet k pronásledování takových osob.
31. Ostatně skutečnost, že by mělo v Iráku docházet k pronásledování duševně nemocných osob, nevyplynula ani z výpovědi žalobce. Ten opakovaně vypověděl, že v Iráku byl pro psychické problémy v minulosti léčen. Jak vyplývá z poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu, žalobce 15 let chodíval na kontroly z důvodu svého psychického stavu a zkoušel užívat různé léky. Psychologa navštěvoval nejen v ČR, ale též dříve v Iráku. To plyne rovněž z protokolu o pohovoru k příslušné žádosti. V rámci toho žalobce potvrdil, že v Iráku chodíval kvůli svému psychickému stavu na kontroly k psychologovi, který mu předepisoval potřebné léky. Vždy, když se žalobce necítil dobře, mohl bez problémů navštívit psychologa. Jednou byl žalobce pro své psychické potíže na dobu 15 dní hospitalizován. Uvedené skutečnosti dle krajského soudu

jednoznačně nasvědčují tomu, že žalobce v zemi původu z důvodu svého zdravotního stavu pronásledován nebyl. Nikde není zmíněno a ani žalobce nikdy netvrdil, že by mu měla být potřebná zdravotní péče odepřena proto, že je osobou trpící psychickými problémy. Naopak je z jeho výpovědi patrné, že žalobci byla v zemi původu dostupná potřebná lékařská péče, včetně nezbytné medikace. Samotná léčba ve vlasti potom probíhala nejen ambulantní návštěvou psychologa, nýbrž v případě potřeby byla žalobci dostupná taktéž hospitalizační péče. Tyto informace taktéž plně korespondují s výpověďmi žalobce z předchozích správních řízení. Pouhá skutečnost, že se sousedé žalobci vysmívali, protože je psychicky nemocný, pro přijetí závěru stran systematického pronásledování žalobce z důvodu jeho duševního zdraví nesvědčí.

32. Krajský soud uzavírá, že v intencích § 12 písm. b) zákona o azylu vyhodnotil žalovaný azylový příběh žalobce zcela správně, když na základě podkladů shromážděných ve správním řízení a informací poskytnutých žalobcem důvod pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu neshledal, pročez azyl z tohoto důvodu neudělil. Zdůvodnění žalovaného ohledně neudělení azylu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu považuje soud s ohledem na skutkové okolnosti posuzované věci za zcela dostačující.

B) Hodnocení podmínek pro udělení tzv. humanitárního azylu

33. Následně krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí ve vztahu k podmínkám pro udělení humanitárního azylu. Podle § 14 zákona o azylu: *„Jestliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.“*
34. V této souvislosti zdejší soud poukazuje na konstantní judikaturu správních soudů, podle níž není na udělení humanitárního azylu právní nárok. Posouzení možných důvodů pro udělení humanitárního azylu podléhá správnímu uvážení. To soud přezkoumává pouze v omezeném rozsahu v mezích, jaké jsou u přezkumu správního uvážení nutné, aby nenahrazoval uvážení správního orgánu uvážením svým (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003-38, a ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003-48). Míra volnosti žalovaného při zvažování důvodů pro udělení humanitárního azylu je limitována především zákazem libovůle, který pro orgány veřejné moci vyplývá z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (srov. k tomu rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004-55, či ze dne 28. 1. 2015, č. j. 1 Azs 200/2014-27).
35. Humanitární azyl lze udělit v případě hodném zvláštního zřetele a zpravidla nepřichází v úvahu tehdy, když je tvrzení žadatele třeba zvažovat v rámci důvodů pro udělení azylu nebo důvodů pro udělení doplňkové ochrany. Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrné „nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu, ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Mezi obvyklé důvody udělování humanitárního azylu lze zařadit např. udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory (srov. již citovaný rozsudek Nejvyššího

správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004-55). Příklad hodný zvláštního zřetele naopak typicky nepředstavuje manželství s českým občanem, ekonomické obtíže žadatele, lepší přístup k lékařské péči, lepší pracovní příležitosti či legalizace pobytu (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 2. 2017, č. j. 6 Azs 17/2017-28).

36. Žalobce trpí úzkostnou depresivní reakcí a periodickou depresivní poruchou. Důvod hodný zvláštního zřetele spatřuje ve svém případě v tom, že mu po návratu do Iráku hrozí odepření efektivní léčby. Tím by se mohl jeho zdravotní stav opět zhoršit. Krajský soud v kontextu citované judikatury přezkoumal azylový příběh žalobce, přičemž ve skutkových okolnostech jeho azylového příběhu důvod zvláštního zřetele hodný stejně jako žalovaný neshledal. V tomto ohledu se krajský soud plně ztotožnil se závěry žalovaného, jenž se možností udělení humanitárního azylu v napadeném rozhodnutí rozsáhle zabýval.
37. Předně krajský soud připomíná, že k udělení humanitárního azylu ze zdravotních důvodů je dle ustálené judikatury správních soudů třeba přítomnost „zvlášť těžkého onemocnění.“ To soud v případě žalobce nezjistil. Skutečnost, že by onemocnění žalobce dosahovalo vysokého standardu „zvlášť těžkého onemocnění“ ve smyslu judikatury Nejvyššího správního soudu, neplyne ani z předložené lékařské zprávy MUDr. H. ze dne 29. 3. 2021, ani z výpovědi žalobce učiněné ve správním řízení. Z dané lékařské zprávy vyplývá, že žalobce trpí smíšenou úzkostně depresivní reakcí ve spojení s periodickou depresivní poruchou v mírné fázi. Podle zjištění psychiatrické lékařky žalobce suicidiální myšlenky či tendence neguje, náhled choroby lékařka zhodnotila jako dobrý. Žalobce se tedy nenachází v bezprostředním ohrožení života ani u něj není v blízké budoucnosti plánována žádná zásadní operace či jiný lékařský zákrok. Ze zprávy se potom nepodává ani nic v tom směru, že by v případě žalobce bylo třeba zavést jakoukoliv vysoce specializovanou léčbu nebo bylo s ohledem na aktuální vývoj nemoci třeba přistoupit k jeho hospitalizaci.
38. Mimořádnou závažnost zdravotního stavu pak nedokládají ani skutečnosti sdělené žalobcem ve správním řízení. Žalobce v rámci poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu pouze v obecné rovině uvedl, že není psychicky v pořádku a má velký stres. Své problémy pak blíže neobjasnil ani při pohovoru k dané žádosti. Tehdy sdělil, že se jeho psychické potíže nikterak neprojevují. K dotazu žalovaného nebyl žalobce schopen svou diagnózu ani její projevy blíže specifikovat. Za dobu svého pobytu na území ČR navštívil žalobce lékaře pouze jednou, na další plánovanou kontrolu se již nedostavil. Předepsanou medikaci žalobce přestal svévolně užívat, název léků nebyl schopen žalovanému sdělit. Vedle toho žalobce vypověděl, že se po příchodu do Německa nijak neléčil, neboť se mu po příjezdu do Evropy dostatečně ulevilo. Konečně žalobce prohlásil, že by se mohl vyléčit tím, že by v ČR získal trvalý pobyt a mohl zde začít pracovat. Taková sdělení dle krajského soudu o zvlášť závažném zdravotním stavu žalobce, pro který by bylo namístě azyl z humanitárních důvodů udělit, nesvědčí.
39. Vyjádřil-li žalobce obavu, že by se mu v případě návratu do země původu nedostalo účinné léčby, nepovažuje krajský soud tuto obavu s ohledem na obsah shromážděných podkladů o zemi původu a okolnosti azylového příběhu žalobce za důvodnou. Z Informace Ministerstva vnitra Velké Británie – Irák: Lékařské ošetření a zdravotní péče z ledna 2021 se podává, že v Iráku funguje systém zdravotní péče, který je dostupný všem tamějším občanům. Byť tento systém vykazuje nedostatky, je v případě potřeby schopen poskytnout občanům potřebnou zdravotní péči. To platí i o léčbě psychických

onemocnění. Podle citované zprávy je v Iráku dostupná rozsáhlá psychologická i psychiatrická léčba. Ta se uskutečňuje jak ambulantní formou, tak za pomoci hospitalizace či následné péče u psychiatra. Pacienti mohou k léčbě duševních obtíží dle zajištěné zprávy využít psychiatrickou léčbu pomocí psychoterapie, psychiatrickou léčbu post-traumatické stresové poruchy (více metodami), psychiatrickou klinickou krátkodobou i dlouhodobou léčbu, psychiatrický krizový zásah v případě pokusu o sebevraždu, jakož i další druhy léčby. Většina zařízení poskytujících psychologické či psychiatrické služby se přitom nachází ve státním vlastnictví, tudíž jsou nabízené služby poskytovány za velmi nízké, iráckou vládou dotované, ceny. Konečně z daného materiálu vyplývá, že je v Iráku dostupná též řada léků potřebných k léčbě psychických problémů (antidepresiva, antipsychotika, anxiolytika či sedativa). Jelikož žalobce podle předložené lékařské zprávy nevyžaduje žádnou specifickou a v Iráku nedostupnou léčbu, nejsou podle krajského soudu jeho obavy spočívající v následném zhoršení zdravotního stavu odůvodněné.

40. Důvodnost obav týkajících se odepření efektivní léčby v zemi původu nelze podle krajského soudu dovozovat ani z okolností azylového příběhu žalobce. Jak žalobce ve správním řízení opakovaně vypověděl, byl před svým odchodem z vlasti v Iráku dlouhodobě léčen. V případě potřeby žalobce chodíval na kontroly k psychologům, kteří mu předepisovali i potřebné léky. Pro své psychické problémy byl žalobce v minulosti rovněž hospitalizován v nemocnici, kde se jeho zdravotní stav zlepšil. Na základě těchto informací dle krajského soudu nelze dospět k závěru, že by v případě žalobce hrozilo, že by mu po návratu do vlasti měl být přístup k efektivní zdravotní péči odepřen. Naopak vše nasvědčuje tomu, že by v případě potřeby byl žalobce schopen potřebnou pomoc vyhledat a tato by mu byla též poskytnuta. Samotná léčba v Iráku pak probíhá *de facto* stejně jako v ČR, tedy především ambulantní formou (návštěvou psychologa) v kombinaci s užíváním příslušných léků. Závěrem zdejší soud dodává, že pouhá vyšší úroveň poskytovaných zdravotních služeb v ČR oproti službám dostupným v Iráku pro udělení humanitárního azylu nesvědčí.
41. Vzhledem k výše uvedenému krajský soud uzavírá, že postup žalovaného byl zcela správný, pokud v okolnostech azylového příběhu žalobce důvody zvláštního zřetele hodné neshledal, a proto azyl z humanitárních důvodů neudělil.

C) Hodnocení podmínek pro udělení doplňkové ochrany

42. Konečně krajský soud přezkoumal azylový příběh žalobce z hlediska zákonných důvodů pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Žalobce je přesvědčen, že splňuje zákonné podmínky pro udělení doplňkové ochrany, jelikož mu v případě návratu do země původu hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b), c) a d) zákona o azylu.
43. Podmínky pro udělení doplňkové ochrany stanoví § 14a odst. 1 zákona o azylu následovně: „*Doplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.*“

44. Za vážnou újmu se podle § 14a odst. 2 téhož ustanovení považuje *a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.*
45. Žalobce v první řadě namítal, že mu hrozí riziko vážné újmy v podobě nelidského zacházení v souvislosti s jeho duševním onemocněním. V tomto ohledu krajský soud konstatuje, že z podkladů (Informace Ministerstva vnitra Velké Británie – Irák: Lékařské ošetření a zdravotní péče z ledna 2021) ani z výpovědi žalobce neplynou žádné okolnosti zavdávající důvodným obavám, že by žalobci po návratu do Iráku hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy z důvodu jeho zdravotního stavu. Dle citované zprávy je irácký zdravotní systém i přes přetrvávající problémy schopen zajistit žalobci potřebnou lékařskou péči, včetně nezbytné medicíny. Navíc jsou ve státním sektoru zdravotnické služby poskytovány prostřednictvím sítě středisek pro primární zdravotní péči a státních nemocnic za velmi nízké poplatky. Hlavní střediska se přitom nacházejí v městských oblastech, odkud pochází i žalobce. Na základě zajištěných zdrojů informací pak dospěl krajský soud k závěru, že v Iráku je léčba psychických chorob dostatečně rozvinuta a žalobci objektivně nic nebrání tuto léčbu využít. Tento závěr plně koresponduje i s výpovědí žalobce, podle které žalobce v minulosti v Iráku delší dobu docházel na kontroly k psychologovi, byly mu předepisovány léky a v případě potřeby došlo i k jeho hospitalizaci. Jelikož žalobce vypověděl, že byl v Iráku materiálně zabezpečený, soud neshledal, že by mu měl být přístup k potřebné zdravotní péči ztížen či znemožněn právě pro nedostatek prostředků.
46. Navíc v průběhu správního řízení vyplynulo, že žalobce před svým odjezdem z Iráku pobýval v oblasti iráckého Kurdistánu (pochází z města X, naposledy žil ve městě Sulejmánie, z vlasti odecestoval z města Irbíl). Zdravotní podmínky v tomto regionu lze přitom dle zprávy Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky z května 2019 v porovnání s ostatními oblastmi země považovat za lepší. Tento závěr potvrzuje také zpráva agentury Reuters ze dne 2. 3. 2020. Jak plyne z mapových podkladů uveřejněných při zprávě Světového potravinového programu z března 2020, nachází se na území iráckého Kurdistánu nejvyšší počet nemocničních zařízení v poměru k počtu obyvatel v zemi. V důsledku toho je počet obyvatel připadajících na jednu (státní) nemocnici v porovnání s ostatními iráckými regiony nejnižší, což činí lékařskou péči dostupnější. Konečně z mapových podkladů soud zjistil, že v regionech Irbíl a Sulejmánie je poměr lékařů na počet obyvatel nejvyšší. Z tohoto hlediska proto soud vyhodnotil žalobcem tvrzený nedostatek psychologických lékařů jako nedůvodný.
47. Ani pokud jde o nebezpečí vážné újmy podle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, nemohl krajský soud námitce žalobce přisvědčit. Za účelem posouzení aktuální bezpečnostní situace v Iráku žalovaný shromáždil dostatečné množství podkladů, jejichž obsahem se v napadeném rozhodnutí v odpovídajícím rozsahu a srozumitelným způsobem zabýval. Třebaže současnou bezpečnostní situaci v Iráku jistě nelze pokládat za ideální a plně stabilizovanou (donedávna zde probíhal vnitřní ozbrojený konflikt s hnutím Islámský stát, na území iráckého Kurdistánu nadále dochází k ozbrojeným střetům mezi tureckou armádou a příslušníky Strany kurdských pracujících (PKK), existuje zde vyšší riziko teroristických útoků ve srovnání s jinými státy), na základě azylového příběhu žalobce nelze dospět k závěru, že by riziko vážné újmy ve smyslu §

14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu bylo v případě žalobce v porovnání se zbytkem iráckého obyvatelstva vyšší. Žalobce v rámci správního řízení ani v žalobě netvrdil žádné individuální okolnosti nasvědčující přímému a bezprostřednímu ohrožení života či lidské důstojnosti své osoby. Naopak poukázal pouze na obecně nevyhovující bezpečnostní situaci v zemi původu. Ta není sama o sobě k udělení doplňkové ochrany dostačující. Ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozsudek tohoto soudu ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008-68) vyhrazuje doplňkovou ochranu pouze pro nejvážnější a bezprostředně hrozící ohrožení života a zdraví žadatele o mezinárodní ochranu, což případ žalobce není.

48. Konečně zdejší soud neshledal případné vycestování žalobce ani v rozporu s mezinárodními závazky ČR. Skutkové okolnosti předkládaného azylového příběhu *prima facie* o porušení čl. 2 a 3 EÚLP nesvědčí. Na okraj krajský soud poznamenává, že důvod pro udělení mezinárodní ochrany ve smyslu ustanovení § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu byl novelizací zákona od 1. 7. 2023 zrušen. Nově se tedy s udělením doplňkové ochrany z důvodu případného rozporu vycestování žadatele o mezinárodní ochranu s mezinárodními závazky nepočítá.
49. Lze uzavřít, že i v intencích podmínek udělení doplňkové ochrany posoudil žalovaný azylový příběh žalobce správně, když v případě žalobce nebezpečí vážné újmy neshledal. Žalovaný při svém hodnocení zohlednil veškeré podklady rozhodnutí a vztáhl je k aktuální situaci žalobce.

VII. Závěr a náklady řízení

50. Ze všech shora uvedených důvodů rozhodl krajský soud o žalobě tak, že ji v plném rozsahu zamítl, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto rozsudku.
51. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci neúspěšný žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.) a žalovanému v souvislosti s tímto řízením žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly, respektive ani úhradu nákladů řízení nepožadoval, protože se mu náhrada nákladů řízení nepřiznává (výrok III.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení přímo u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 29. srpna 2023

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D., v.r.

samosoudce